

پرداز می‌نماید. بنا بر این اگر آن صاحب‌ظهور در جماعتش حاکم یگانه نباشد و صحیحاً اندر دل خویش آتشکدهٔ حمیت دارد، یاری و یآوری فرزانشان امت می‌تواند در ساحة اصلاحات اثری خوب پیدا بکند.

همهٔ منوران ایران که از تاریخ عالم خبردار هستند، میداند که «واشینگتن» آمریکای شمالی را از سوء ادارهٔ انگلیس بعزم خودش و بقدرت مادی و معنوی امتش رها کرد. ولی تنزل نکرد که بسان ناپولئون متغلب و دیکتاتور بشود. اگر چنین سوء نیتی داشتی در آن هنگامهٔ حشرونشر موفقیتش دشوار نبود. لیک مزاجی پاکیزه و نیتی مقدس داشت و برای رها کردن امت یک پیغمبر سیاسی شد.

پس از این مطالعات که بسان مقدمهٔ نکاشته شده است، باید بالخاصه مسئلهٔ مدنیت را تدقیق و ملاحظه بکنیم؛ زیرا این مبحث موضوع اساسی ما است.

بقیه دارد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پرتال جامع علوم انسانی

مطبوعات تازه

ایران مشروح و مصور

Persien in Wort und Bild

کتابی است که بتازگی در برلین در زبان آلمانی بچاپ رسیده و از تألیفات دیپلومات و مستشرق محترم فریدریک روزن وزیر سابق امور خارجهٔ آلمان که در میان شرقشناسان نیز مقام بزرگی

دارند می‌باشد.

جناب فریدریک روزن از سال ۱۸۸۷ که در مراجعت از هند به آلمان از بوشهر و شیراز و اصفهان و طهران و قزوین و رشت سیاحت و عبور کرده است ایران را می‌شناسد و بعد بارها به ایران سفر کرده و در سال ۱۸۹۰ در طهران سمت مأموریت داشته است.

فاضل محترم زبان فارسی را بخوبی میدانند و می‌نویسد و یک محبت مخصوصی به ایران و ایرانیان داشته و همیشه آنرا بمنصه ظهور گذاشته است. و تا کنون چند کتاب از فارسی به آلمانی ترجمه کرده که بی اندازه مورد استفاده و تحسین واقع شده و بعضی از آنها بقرار ذیل است:

۱ — ترجمه رباعیات خیام به آلمانی که بقدر ترجمه انگلیسی فینر جرال مستوجب تقدیر شده است ۲ — قواعد زبان و حکایات فارسی ۳ — شما فارسی حرف می‌زنید؟ ۴ — گرامر زبان فارسی به انگلیسی ۵ — ترجمه چند حکایات فارسی ۶ — ترجمه آلمانی گلستان ۷ — هاروت و ماروت (حکایات شرقی و نمونه ادبیات) و غیره...
 در این اواخر اصل رباعیات خیام را نیز با تدقیقات عالمانه و تصحیحات کامله و مقایسه نسخ متعدده در مطبعه کویانی بطبع رسانیده‌اند.

این کتاب «ایران مشروح و مصور» که تازه از چاپ در آمده دارای ۱۶۵ تصویر است که علاوه بر مبانی جدیده و بعضی اشخاص معروف ایران چند قطعه از آثار عتیقه و ابنیه تاریخی ایران را هم نشان میدهد.

متن مطالب کتاب هم بسیار مفید است و بقرار ذیل ترتیب

یافته :

- ۱ — موقع جغرافیائی و آب و هوا و زمین ایران
- ۲ — نباتات و حیوانات
- ۳ — سکنه ایران و تقسیم آن از نقطه نژاد و زبان و مذهب
- ۴ — مذهب. زرتشتیان، مسلمانان شیعی و سنی، طریقتها، صوفیها، عیسویان و یهودان
- ۵ — علوم و صنایع، ادبیات، موسیقی و تعلیم و تربیت
- ۶ — اوضاع اقتصادی، معادن، صنایع، وسایل نقلیه و تجارت
- ۷ — تاریخ
- ۸ — سیاست، قانون اساسی، اداره حکومت، نمایندگی ملت، نظام و روابط خارجی

این کتاب جزو سیم از يك دوره کتابهای است که در زیر عنوان «جهان مشروح و مصور» (۱) از طرف چاپخانه معروف آلمانی موسوم به «فراوتز شنیدر فرلاخ» (۲) در برلین نشر می شود و هر جلد دارای تصویرهای متعدد بوده به ده و دوازده حاره فروخته می شود.

این کتاب چنانکه از مندرجات آن معلوم است دارای مطالب بسیار مفید بوده و رویهم رفته با نظر نیک بین و دوستانه نوشته شده است و بیشتر از اوضاع قبل از جنگ بین المللی ایران بحث کرده و ایران امروزی را هم مختصراً نشان میدهد و در مقدمه خود چنین میگوید :

«يك سختی دیگر در نوشتن این کتاب این بوده است که زمان جدید بخصوص پس از جنگ بین المللی، آقدر تغییرات شدید

در ممالک مشرق زمین بوجود آورده است که هیچ دوره تاریخی آنها نشان نمیدهد. راههای کاروان مبدل براههای اوتوموبیل رو شده و آسمان پیمایان مسافت‌های را که هفته‌ها طول میکشید در چند ساعت طی میکنند. شهرها و دهاتی که در خواب هزار ساله فرو رفته بودند در زیر ضربه‌های زمان جدید بیدار می‌شوند و توده مردم شانه‌های خود را از زیر بار روایات و افسانه‌ها و افکاریکه از روزهای قدیم تاریخ بشر آنان را بزیر حکم خود گرفته خالی میکنند. عاقبت این نهضتها از حالا دیده می‌شود و آن عبارت از کارخانه کردن و فرنگی کردن شرق خواهد بود و این کار در ایران کمتر از ممالک دیگر شرقی پیشرفت کرده است. از روی کرده ممالک غربی همه چیز بیک طرح و یک قالب ریخته خواهد شد. شیراز و اصفهان همینکه بکلی تازه شدند همانطور دیده خواهد شد که شهر اسن و کاپ و شیکاگو. شعر و بدایع نشینگاه قدیم خود را ترك خواهد کرد و خصایص طبیعی مملکتها و سکنه آنها از میان رفته جای خود را به طبایع بین‌المللی خواهد داد. ایرانیانی که تازه از وطن خودشان بارو با می‌آیند با افتخار و غرور تمام می‌گویند: «حالا طهران بدرجه یک شهر اروپائی رسیده است».

«در این حال یک نویسنده در باره ایران چه بنویسد؟ آیا از تظاهرات آخرین یک جهان تمدن که با خصایص ذاتی خود فرو میرود و از روابط دلنشین و تضادهای آن با تمدنهای دیگر سخن براند و یا از اوضاع آتیه آن صحبت کند؟ در این قسمت اخیر ناچار باید از پروژه‌های راه آهن و اوتوموبیل‌های فورد و تقلیدهای ظاهری اصول پارلمنتاریزم اروپا و از مطبوعات جدید بی‌لجام احزاب بحث نماید. کسی که این قبیل چیزها را فهمیدن

میخواهد محتاج برفن و شناختن ایران نیست.»
 در این نظریات ما هم تا یکدرجه با افکار فاضل محترم هم
 عقیده هستیم و اساس عقاید خودمان را بارها در صفحات ایران‌شهر
 اظهار نموده‌ایم. با وجود این نظریات، فاضل محترم از آیه ایران
 نیک بین و خیرخواه است و مقدمه خود را با این جمله‌ها خاتمه
 میدهد:

«امید است این نوشته در یک موقع که باهرترین دوره
 نمدن ایران است وظیفه سلام خداحافظی یکی از دوستان ایران
 ایران را ایفا کند که او امیدوار است این ملت قابل و با استعداد،
 حتی در زیر شرایط جدید امروزی، از نو دارای تجلیات و حیات
 مستقل خود گردد.»

ما از فاضل محترم ایران‌دوست جناب فریدریک روزن از
 این همت بزرگ و احساسات خیرخواهانه که در باره ایران
 برورده‌اند تشکر میکنیم و موفقیت ایشان را در خدمت بمعارف
 بشر از خداوند درخواست می‌نمائیم.

روشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 انتشارات ایران‌شهر
 چاپخانه مطبعه علمی

شیخ محمد خیابانی

سرآغاز رساله شیخ محمد خیابانی شماره ۱۴ از انتشارات ایران‌شهر صکه از چاپ درآمد.

مبنای ترقیات بشر و مایه امتیاز وی از حیوان، قوه فکر و
 اراده اوست. چنانکه نوع بشر بوسیله این دو قوه فایق بر نوع
 حیوان شده است، در میان افراد وی نیز آنهاییکه از این دو قوه
 خالقه انسانی بیشتر بهره دارند از دیگران برترند و بر آنان حکم